

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

หน้าที่พลเมือง ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๗

ผู้เรียน	อาจารย์อ acum สมพามา
ผู้ตรวจ	๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กี วรกิwin ๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นฤภร รุจิเรข ๓. อาจารย์เครื่องวัตన์ เรืองแก้ว
บรรณาธิการ	อาจารย์ทองสุข รายสูงเนิน

สวนลิขสิทธิ์
สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
พ.ศ. ๒๕๕๗

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
๙๐๑ ถนนนราธิวาส แขวงถนนนราธิวาส เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๖๔๓-๘๐๐๐ (อัดในมือถือ ๑๕ สาย), ๐-๒๖๔๓-๑๘๐๕
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๖๔๑-๔๗๓๑, ๐-๒๖๔๓-๕๖๖๖

website :
www.iadth.com

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จัดทำตามจุดเน้นและขอบข่าย ของรายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมือง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาค่านิยม ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในการเรียนการสอนที่ครูจะได้นำไปพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีของสังคมและประเทศไทย ดังนี้

จุดเน้นที่ ๑ ความเป็นไทย

จุดเน้นที่ ๒ รักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์

จุดเน้นที่ ๓ ความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จุดเน้นที่ ๔ ความปรองดอง สมานฉันท์

จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยในตนเอง

คณะกรรมการฯ จัดทำหัวข้ออย่างยิ่งว่า หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมือง เล่มนี้จะช่วยพัฒนา เยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะกระบวนการคิด มีคุณธรรม คุณลักษณะ- อันพึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและสันติ

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมือง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สัปดาห์... หน้าที่พลเมือง ๓ เวลา ๔๐ ชั่วโมง

ปฏิบัติตนเป็นผู้มีภารายไทย ในเรื่องการต้อนรับผู้มาเยือน และการปฏิบัติตามกាលเทศะ เสดงออกถึงความกตัญญูต่อบุคคลในชุมชน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำการของตนเอง

เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท ในเรื่องความซื่อสัตย์และความเสียสละ หลักการทางงาน ในเรื่องการมีส่วนร่วมและความเพียร และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ฝ่าหาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำการของตนเอง

ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในห้องเรียนและโรงเรียน ในเรื่องการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของ เครื่องใช้และสถานที่ของส่วนรวม ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ในฐานะสมาชิกที่ดีของห้องเรียนและโรงเรียน ในเรื่องการใช้สิทธิและหน้าที่ และการใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องเรียนและโรงเรียน ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ฝ่าหาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำการของตนเอง

ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ในเรื่องเชื้อชาติ ภาษา เพศ สุขภาพ ความพิการ ความสามารถ ถินกำเนิด สถานะของบุคคล ฯลฯ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและเพื่อพากันและกัน ด้วยการไม่รังแก ไม่ทำร้าย ไม่ล้อเลียน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแบ่งปัน ยกตัวอย่าง ความขัดแย้งในชุมชน ในกรณีการใช้สาธารณสมบัติและการรักษาสิ่งแวดล้อม และเสนอวิธีการแก้ปัญหา โดยสันติวิธี ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อดทน และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำการของตนเอง

โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และกระบวนการแก้ปัญหา

สารบัญ

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทย ภาคภูมิใจและรักษาไว้ซึ่งความเป็นไทย แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย อุழ្ញ่วงกับผู้อ่อนอย่างสันติ สามารถจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมีวินัยในตนเอง

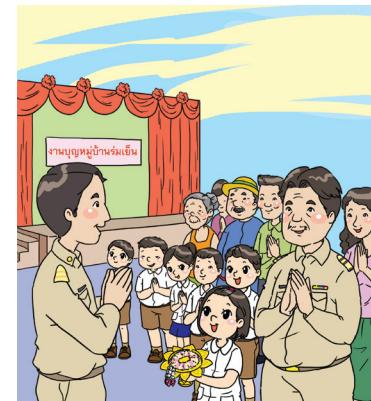
ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติดนเป็นผู้มีภาระไทย
๒. แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทต่อบุคคลในชุมชน
๓. เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น
๔. เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท หลักการทำงาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้ห้องเรียนและโรงเรียน
๗. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องเรียนและโรงเรียน
๘. ยอมรับและอุழ្ញ่วงกับผู้อ่อนอย่างสันติ
๙. ยกตัวอย่างความขัดแย้งในชุมชนและเสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
๑๐. ปฏิบัติดนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๑๐ ผลการเรียนรู้

หน้า
๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ยินดีต้อนรับ

ตอน มารยาทดี มีกตัญญู

ผังสรุปสาระสำคัญ

คำตามชวนคิด

กิจกรรมส่งเสริมค่านิยม

กิจกรรมสร้างสรรค์สู่จิตสาธารณะ

จุดประกายໂຄງການ

๙

๑๔

๑๕

๑๕

๑๖

๑๖

๑๗

๑๘

๑๙

๒๐

๒๐

๒๑

๒๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ล้ำค่าภูมิปัญญาชาติไทย

ตอน ภูมิใจภูมิปัญญาไทย

ผังสรุปสาระสำคัญ

คำตามชวนคิด

กิจกรรมส่งเสริมค่านิยม

กิจกรรมสร้างสรรค์สู่จิตสาธารณะ

จุดประกายໂຄງການ

๑๙

๒๐

๒๑

๒๑

๒๒

๒๒

๒๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ สร้างสรรค์ด้วยพอเพียง

ตอน สุขอยู่ที่ใจ ใจที่พอเพียง

ผังสรุปสาระสำคัญ

คำตามชวนคิด

กิจกรรมส่งเสริมค่านิยม

กิจกรรมสร้างสรรค์สู่จิตสาธารณะ

จุดประกายໂຄງການ

๒๗

๓๔

๓๖

๓๗

๓๗

๓๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เด็กดี รู้หน้าที่ มีส่วนร่วม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ มีน้ำใจ ใส่สันติ

บรรณานุกรม

หน้า

๓๙

๓๗

๔๕

๔๖

๔๗

๔๘

๔๙

๕๐

๕๑

๕๒

๕๓

๕๔

หน่วยการเรียนรู้ที่

ยินดีต้อนรับ

ผลการเรียนรู้

- ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทไทย (ข้อ ๑)
- แสดงออกถึงความกตัญญูตัวเวทีต่อบุคคลในชุมชน (ข้อ ๒)
- ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง (ข้อ ๑๐)

ผังสาระการเรียนรู้

การต้อนรับผู้มาเยือน

ยินดีต้อนรับ

การปฏิบัติตน
ตามกาลเทศะ

ความกตัญญูตัวเวทีต่อบุคคลในชุมชน

สาระสำคัญ

การมีอัชญาคัยมีน้ำใจไม่ตรีที่ดี โกรมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับด้วยการปฏิบัติตนเป็นเจ้าของบ้านที่ดี กล่าวต้อนรับด้วยคำพูดที่ไพเราะ รู้กាលเทศะ มีกิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนน้อม จะสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน อีกทั้งมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคคลในสังคมรอบข้าง

นักเรียนที่ดีควรแสดงความกตัญญูตัวเวทีต่อบุคคลผู้ทำประโยชน์ในชุมชน และช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน เคราะห์ภภูมิจะเป็นไปและดูแลรักษาความสะอาดในชุมชน

ตอน มารยาทดี มีกตัญญู

เลี่ยงหัวเราะของเด็ก ๆ และผู้ใหญ่ที่นั่งท้ายรถระบะซึ่งกำลังวิ่งเข้าหมู่บ้านดังมาแต่ไกล และเมื่อมาถึงบริเวณสนามเด็กเล่นในหมู่บ้านร่มเย็น รถจึงจอด

ลุงปาน ผู้ใหญ่บ้าน เอ่ยชมชาติชายกับชัยชาญ ส่องพื้นทองที่ขะมักเขมัน ช่วยกันยกเก้าอี้ลงจากรถ วันนี้หมู่บ้านจัดงานบุญ ผู้ใหญ่ร่วมทั้งเด็ก ๆ ในหมู่บ้านจึงช่วยกันจัดเตรียม พื้นที่สำหรับจัดงาน

ชัยชาญไปตามเพื่อน ๆ มาช่วยงาน เด็กทุกคนต่างรีบมาช่วยงานของหมู่บ้าน น้ำหวานกับน้ำอัดลม เช็ดเก้าอี้ อีก จ้อย และชัยชาญ ตามไปช่วยพี่ชาติชายจัดเวทีสำหรับการแสดงคืนนี้ ทุกคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่

น้ำหวานเล่าเหตุการณ์ที่เคยเป็นตัวแทนนักเรียนมอบพวงมาลัย ต้อนรับผู้อำนวยการโรงเรียนคนใหม่ และได้กล่าวคำต้อนรับ ผู้อำนวยการ ได้ชมน้ำหวานว่า มีกิจกรรมการยາทที่เรียบร้อย พูดจาไปเราะอ่อนหวาน

หลังจากที่ทุกฝ่าย จัดเตรียมสถานที่ เรียบร้อยแล้ว เมื่อ ได้เวลานัดหมายทุกคน จึงมายืนให้การต้อนรับ นายอำเภอและแขก ที่จะมาร่วมงานทำบุญ หมู่บ้าน

น้ำหวานยืนถือพานพวงมาลัยใกล้ ๆ ลุงผู้ใหญ่ เมื่อรดน้ำยำເກົວ มาถึง ลุงผู้ใหญ่และนายอำเภอ ก็ให้แลกกล่าวคำทักทายกัน น้ำหวานยืนพานพวงมาลัยส่งให้นายอำเภอด้วยใบหน้าที่ยิ้มແຍ້ມແຈ່ມໄສ และ nobn'nom นายอำเภอຍື້ມແລກລ່າວຂອບໃຈน้ำหวาน ลุงผู้ใหญ่เชิญ นายอำเภอไปนั่งในที่ที่จัดรับรองไว้

นายอำเภอแสดงความชื่นชมเต็ก ๆ ที่ช่วยเหลืองานในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านยิ้มอย่างภาคภูมิใจ

บนเวทีการแสดง น้ำหวานและชาติชายเป็นตัวแทนขึ้นไปพูด กล่าวต้อนรับนายอำเภอและแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานบุญประจำปี ของหมู่บ้าน

เมื่อแน่นำตัวแล้ว นำหวานและชาติชายได้เล่าถึงความเป็นมาของหมู่บ้านและความสำคัญของงานบุญที่จัดขึ้น จากนั้นจึงได้เรียนเชิญผู้ใหญ่บ้านและนายอำเภอขึ้นมาบนเวทีเพื่อกล่าวเปิดงาน

นายอำเภอได้กล่าวเปิดงานพร้อมแสดงความชื่นชมที่เด็ก ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในงานบุญครั้งนี้ ซึ่งถือว่าเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ใหญ่ที่ได้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย สร้างความประทับใจให้แก่ผู้ที่มาร่วมงานเป็นอย่างยิ่ง เมื่อกล่าวจบ ทุกคนในหมู่บ้านปรบมือเลียงพลุดังขึ้น พร้อมกับแสงสีสวยงามที่ปรากฏบนท้องฟ้ายามค่ำคืน

ผังสรุปสาระสำคัญ

การต้อนรับผู้มาเยือน

มารยาทไทยในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน คือ การไหว้และกล่าวคำทักทายด้วยคำว่า สวัสดี เจ้าของบ้านควรพูดด้วยถ้อยคำที่เพราะอ่อนหวาน และมีกิริยา มารยาทที่สุภาพอ่อนน้อม

ยินดีต้อนรับ

การปฏิบัติตามกาลเทศะ

การปฏิบัติตามกาลเทศะ คือ มารยาทไทยที่บุคคลพึงปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับเวลาและสถานที่ ทั้งกิริยามารยาทและวาระ เช่น การแสดงความเคารพ การส่งของ-รับของ การเดิน การยืน การนั่ง และการนอน หรือการแต่งตัวให้เหมาะสมสมกับสถานที่

ความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคลในชุมชน

ความกตัญญูกตเวที คือ การรู้คุณและตอบแทนบุญคุณบุคคล ที่มีพระคุณต่อเรา เป็นคุณธรรมสำคัญที่ทุกคนควรปฏิบัติ เพราะเราได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ลุงป้าน้าา ครูอาจารย์ นอกจากนั้นยังต้องพึงพาอาศัยบุคคลในชุมชน เช่น เพื่อนบ้าน ผู้นำท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์ หรือผู้นำศาสนา ครูก็ตามที่เคยมีพระคุณต่อเรา ไม่ว่าจะมากน้อยเพียงไร หากเรารู้คุณท่านโดยลำนึกในบุญคุณของบุคคลเหล่านั้นด้วยการแสดงความเคารพ ตั้งใจคึกข่าเล่าเรียน เชือฟังคำสั่งสอน คำแนะนำ และช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ ของชุมชนด้วยความเต็มใจ จะทำให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำถามชวนคิด

๑. เมื่อมาแขกมาที่บ้านของนักเรียน นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร
๒. ในขณะที่แขกผู้ใหญ่กำลังนั่งคุยกับพ่อแม่ของนักเรียน แต่นักเรียนต้องการเดินผ่านควรปฏิบัติอย่างไร
๓. เมื่อไปทำบุญที่วัดนักเรียนควรแต่งกายอย่างไร
๔. นักเรียนจะแสดงความกตัญญูต่อผู้ทำประโยชน์ในชุมชนได้อย่างไรบ้าง
๕. เมื่อเห็นขยะตกอยู่บนพื้น นักเรียนควรทำอย่างไร

กิจกรรมส่งเสริมค่านิยม

๑. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๓-๔ กลุ่ม ครุจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมุติ ในสถานการณ์คุณมายื่นมบ้านนักเรียน โดยครุสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียน
๒. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมุติในกิจกรรม “รู้จักกาลเทศะ” ตามที่กำหนดให้กลุ่มละ ๒ สถานการณ์ ดังนี้
 - ๒.๑ เดินผ่านผู้ใหญ่ขณะผู้ใหญ่นั่งอยู่บนเก้าอี้
 - ๒.๒ แต่งกายไปทำบุญตักบาตรที่วัด
 - ๒.๓ รับของจากผู้อ่าน่วยการโรงเรียนที่นั่งอยู่บนเก้าอี้
๓. ให้นักเรียนเสนอแนวทางการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคลที่ทำประโยชน์ในชุมชน โดยครุเขียนคำตอบของนักเรียนลงในแผนภาพความคิด

แนวทางการแสดง
ความกตัญญูกตเวที
ต่อบุคคลที่
ทำประโยชน์
ในชุมชน

กิจกรรมสร้างสรรค์สู่วิถีสาธารณะ

ให้นักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมที่แสดงถึงความกตัญญูต่อผู้ทำประโยชน์ในชุมชน เช่น ช่วยทำความสะอาดชุมชน ช่วยปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มความร่มรื่นแก่ชุมชน

จุดประกายโครงการ

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำโครงการในหัวข้อเรื่อง บุคลลสำคัญของชุมชน โดยสืบค้นข้อมูลประวัติความเป็นมาของบุคลลสำคัญของชุมชน และเสนอแนวทางการแสดงความกตัญญูต่อบุคลลดังกล่าว แล้วอุปกรณานำเสนอหน้าห้องเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่

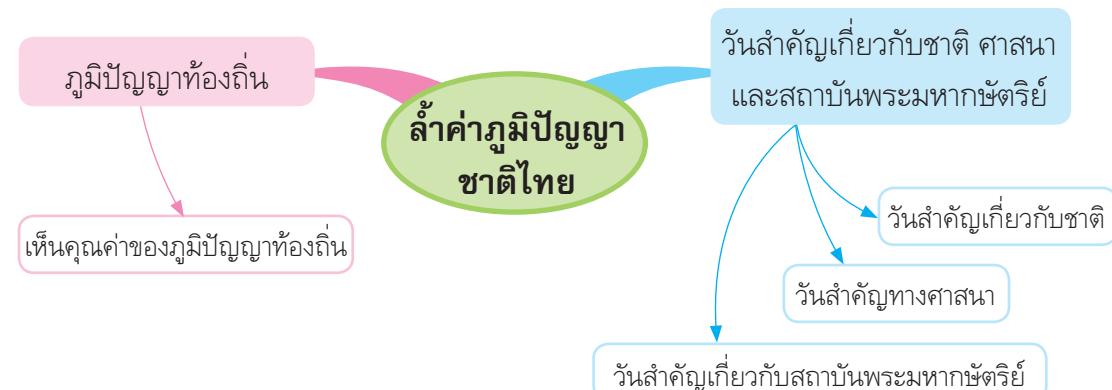

ล้ำค่าภูมิปัญญาชาติไทย

ผลการเรียนรู้

- เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น (ข้อ ๓)
- เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ (ข้อ ๔)
- ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง (ข้อ ๑๐)

ผังสาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ความสามารถของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้คิดค้นประดิษฐ์สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ จนเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้มีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนถึงปัจจุบัน นักเรียนควรเห็นคุณค่า เรียนรู้เพื่อนรักษาไว้ และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับความรักชาติ ศาสนา และเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย